

Inspirasjonsmateriale

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid, samt ideer til samtaler og diskusjoner. Undervisningsopplegget har mål fra LK20 og kan brukes i flere fag. Heftet er til inspirasjon, så du velger selv fag, tidsbruk og hvilke oppgaver du vil bruke. Heftet inneholder også praktisk informasjon, og nyttige lenker.

Praktisk og nyttig informasjon

Trinn: 4.-7. Trinn

Varighet: 50 minutter

Arrangert av: Nordland fylkeskommune for skoleåret 2024/2025

Produksjon: Forestillingen er produsert av Katma i samarbeid med Hålogaland Teater og Figurteatret i Nordland.

Informasjon om turné og produksjon: <https://www.denkulturelleskolesekken.no/nordland/utforsk-produksjoner-i-dks/?produksjon=12395>

Katma vil med scenekunsten bringe poesi, kaos, estetikk og undring inn i barns hverdag. Her kan du lese mer om Katma produksjoner: <https://www.katma.no/frida>

Den kulturelle
skolesekken
Nordland

Anmeldelser

iTromsø: *Jeg skulle ønske at jeg fikk oppleve denne forestillinga da jeg var ti år (terningkast fem)*

Periskop: *Interaktiv teatermagi med Frida Kahlo*

NRK: *«Så smart og fint gjort at det er en fryd» (terningkast 5)*

Harstad Tidende: *«Oppskrifta på hvordan ei god teaterforestilling for barn skal være»*

Nordlys: *Man får popcorn underveis, noe som aldri er feil (terningkast fire)*

Kobling til læreplanverket

Produksjonen kan bidra til:

- å demonstrere at kulturelle opplevelser har en egenverdi, og elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen. ([1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#))
- å gi elevene erfaring med ulike former for medvirkning ([1.6 Demokrati og medvirkning](#))
- å la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling [1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#)
- å stimulere barn og unges nysgjerrighet ([1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#))

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om stykket, og hatt samtaler rundt hovedpersonen Frida, tidsepoken og litt om innhold og tematikk.

Om stykket

«Visste du at et vingeslag fra en liten sommerfugl kan være starten på en tornado et annet sted i verden?»

Frida er en forestilling slik du sjelden opplever teater. Du utstyres med hodetelefoner, og hører gjennom dem Fridas stemme som tar deg med til Mexico og hennes verden. Du er ikke bare en tilskuer, men også en aktiv deltaker i Fridas fargerike liv. Sammen med Frida får du være med å tegne, trene, danse og lage fest med familien hennes. Som publikum skal du ikke sitte på en stol, men hele tiden være i bevegelse. Noen ganger spiller tilskuerne med hverandre, andre ganger alene. Noen ganger sitter du stille og lytter/ser, før du i neste øyeblikk er med på å spille ut deler av historien som blir fortalt. Forestillingen om Frida byr på en reise du aldri vil glemme. Det er en omsluttende scenekunstopplevelse som inviterer til undring og deltagelse, som engasjerer og berører der barna er i livene sine nå. Laget for eventyrlystne sjeler over 10 år, og voksne med et barns hjerte.

Frida Kahlo - hvem er det?

Frida kommer fra Mexico. Hun føler seg annerledes og er ofte alene. Som liten hadde hun polio, noe som gjorde at foten ble tynn og kraftløs. Deretter ble hun som ungdom hardt skadet i en bussulykke, noe som førte til at det gikk mange år før hun kunne gå. Det var mange ulykker og skuffelser i Fridas liv, og hun overlever smerten ved å tegne og male. Det blir styrken og bearbeidingen hennes. Frida opplever også mobbing, forskjellighet, forelskelser, sorg, skuffelser, og død - men også vennskap og mye kunst. Kahlo sine kunstverk er aktuelle også i dag, fordi de tar opp temaer som vi er opptatte av i dag også, som for eksempel kjønnsroller og kjønnsstilhørighet.

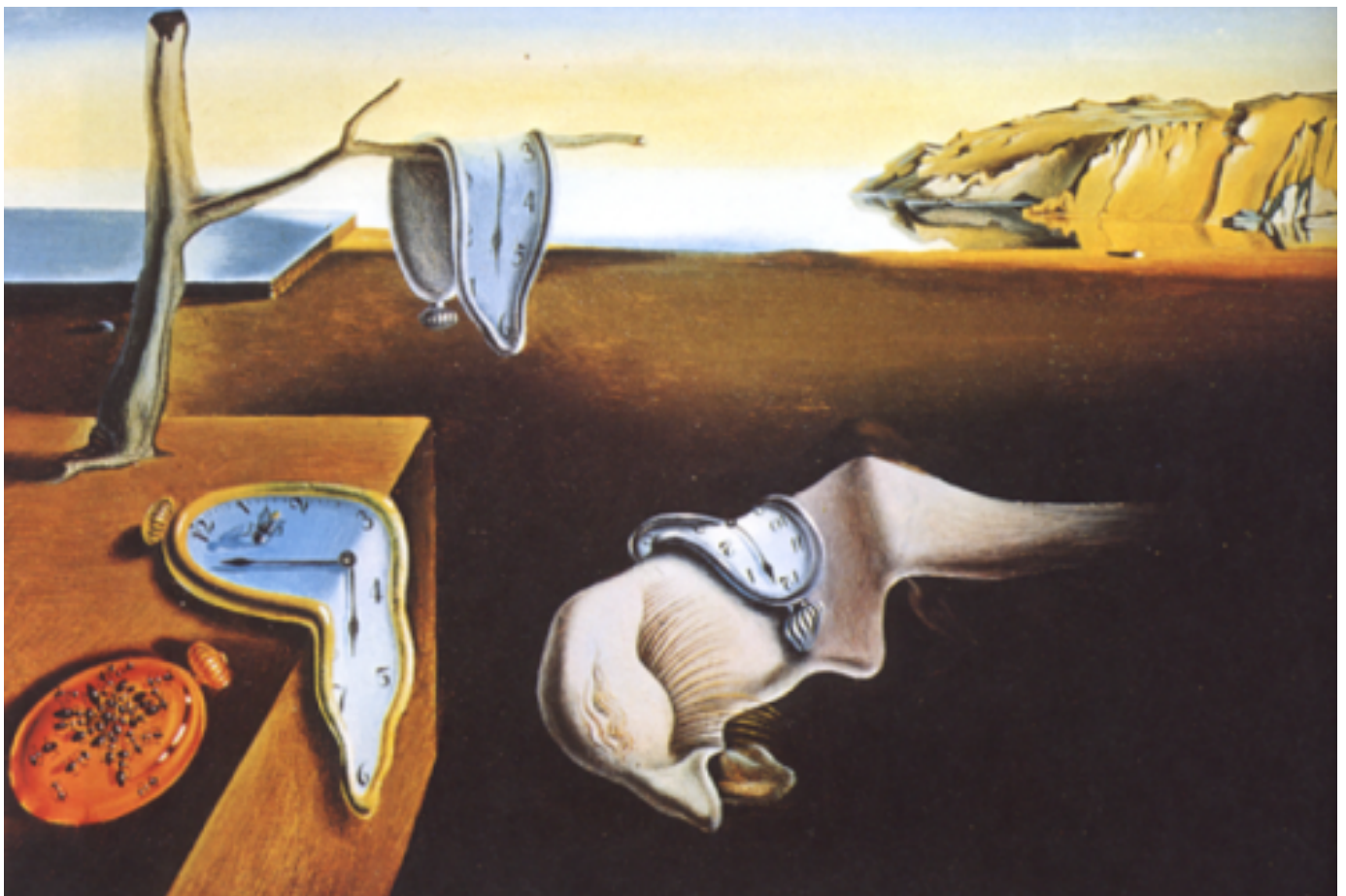
Lytt eller les mer om Frida <https://skolerom.no/lydartikler/frida-kahlo>

Surrealismen

Surrealismen er en periode i kunsthistorien som fant sted på 1920-tallet, altså for hundre år siden. Da kom to menn med et manifest, et skriv, om hvordan de ville male og leve. De to het Salvador Dali og André Breton, og ville være surrealistiske.

Kunsten fra denne tiden kaller vi ofte for rar og drømmeaktig, og kjennetegnes av motiver som ikke er «fra virkeligheten». Vi kan forklare det som bilder inni oss, slik vi ser de for oss når vi drømmer, og kunstnere fra denne tiden malte drømmer og det ubevisste. Ofte ønsket surrealistene at det å lage kunst skulle skje spontant, de kunne for eksempel ruse seg før de laget ting, eller gå in i ulike transer, danse, snurre eller bruke andre teknikker for ikke å tenke. Kunsten fra denne perioden kjennetegnes også ved at den består av deler som absolutt ikke passer sammen, og surrealistene satte gjerne sammen ting som egentlig ikke hørte sammen. Derfor er motivene fra surrealismen ofte bilder vi ikke skjønner så mye av. For eksempel: Hvorfor renner klokkene på bildet under? Frida Kahlo ble omtalt som «den fødte surrealist», noe hun selv imidlertid ikke var helt enig i. Hun mente at hun malte livet sitt, en sannhet inni seg selv, ikke drømmene sine.

«Minnenes utholdenhet», 1931, Salvador Dali

Samtaler i forkant

Tema og innhold

I forestillingen blir vi kjent med Frida og hennes fascinerende og fargerike liv. Vi blir også kjent med de tragiske hendelsene i livet hennes, og kommer tett på temaer som mobbing, forelskelse, vennskap, ulykker, kunst, kreativitet, forskjellighet og identitet.

- Hva vil det si å være annerledes? Kom med et eksempel på en gang du følte deg annerledes og ikke ble akseptert av «de andre» Hva følte du da?
- I innledningen står det at Frida forvandlet lidelsen til kunst. Det kan noen ganger være vanskelig å finne en god måte å leve på for å ha det bra. Har du noen gang opplevd at fantasien kan ha en hjelpende kraft når ting er vanskelig?
- Hva er egentlig mobbing? Snakk sammen om definisjonen på mobbing
- Å ha gode venner er viktig. Hva skal til for å ha et godt vennskap? Hvordan kan du være en god venn?

Kunstneren

Frida Kahlo regnes som en av 1900-tallets viktigste kunstnere på verdensbasis. Hun er spesielt kjent for sine selvportretter.

- Hva gjør en billedkunstner?
- Vet du om noen andre verdenskjente malerier eller kunstnere?
- Hva er et selvportrett

Hvordan oppfører man seg på teater?

I dette teaterstykket skal elevene være aktive deltakere. På teater er det viktig at vi viser hensyn til de som jobber med teaterstykket, men også til hverandre slik at alle får en god teateropplevelse. Det er mange måter å vise hensyn på. Under teateroppvisningen er det viktig at alle som ser på:

- Sitter stille når de skal, og gjør det man får beskjed om
- Lytter med aktive ører, og ikke snakker eller forstyrrer under forestillingen
- Hvisker til en voksen dersom det er noe helt spesielt man lurte på
- Ikke bryter inn/snakker til de som er skuespillere

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her finner du varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn.

Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Vi husker sammen

Elevene snakker sammen med en medelev i noen minutter for å huske hva de så i forestillingen.

Etterpå lager klassen et tankekart sammen på tavla. På denne måten får elevene delt teateropplevelsen.

- Hvilke tanker og følelser sitter du igjen med etter forestillingen?
- Hva husket du best?
- Var det noe som var morsomt? Hva?
- Var det noe som var trist? Hva?
- Er dette et viktig teaterstykke? Hvorfor/Hvorfor ikke?
- Hva ville denne forestillingen fått på din terning?
- Nevn to scener/hendelser som gjorde spesielt inntrykk
- Hvordan var det å være på teater?
- Hva gjorde hodetelefonene med opplevelsen av teaterstykket?

Refleksjonsoppgaver

Frida bygger opp sin egen identitet i et liv som gir henne mye motgang. Identitet handler om hvem du føler at du er, og hvem du ønsker å være; (meninger, kunnskap, utseende, hvem du er sammen med, familie, valg av aktiviteter, og andre fellesskap).

- Hva vil det si å ha en egen identitet?
- Hvorfor er det viktig å ha en egen identitet

Frida var blant annet preget av å ha hatt polio som liten, og skilte seg tydelig ut. Nettopp det blir løftet frem som en ressurs ved henne, at hennes særegenhet gjorde at hun markerte seg i verden. Har du tenkt på at mange kjente kunstnere ble sett på som annerledes og rare, og at det er fint at noen tørr å skille seg ut? Mange er redde for å våge å være seg selv fullt og helt fordi de ikke ønsker å være annerledes.

- Hvorfor skal ikke alle kunne være seg selv?
- Hvorfor blir noen personer sett på som «annerledes», mens andre blir sett på som mer «normale»?
- Hvem er det som bestemmer hva som er «normalt»?
- Kan man lagge en klasseregel der man blir enige om at alle skal kunne være seg selv?
- Hva forteller omgivelsene oss om hvordan vi skal være (på skolen, blant venner, foreldre, på fritidsaktiviteter, etc.)
- Har du eksempler på noen du ser opp til, som er litt annerledes og tørr å være seg selv?
- Hvor viktig det er å akseptere og inkludere hverandre sånn som vi er?

Livet skjer hele tiden, og vi har ikke kontroll på alt som møter oss livet. Livet kan ofte føles litt urettferdig og vanskelig. Det gjelder for de aller fleste mennesker. De fleste kjenner seg sterke noen ganger, og sårbare andre ganger. Ingen tåler alt alltid.

- Hva mente Frida med «vi tåler mer enn vi tror»?
- Hva menes med livserfaringer? Er det normalt å ikke få være med å leke en dag, eller å ikke få det samme som de andre, eller å være syk?

- Kan man øve seg på å tåle mye? Hva skjer når man møter utfordringer i livet, og ikke har øvd på å komme seg gjennom vanskelige dager?
- Kunsten å leve handler om å ta vare på seg selv når man møter motstand. Hva trenger man for å kunne ta godt vare på seg selv?
- Frida fant kunsten og kreativiteten som kraft for å bygge seg opp. Hvordan tror du det hjalp henne?

Fakta om mangfold

Mangfold er forskjellighet. Vi mennesker er forskjellige både på utsiden og innsiden, og det er dermed ikke alle forskjeller som synes. Vi har ulik hudfarge, etnisk bakgrunn, kjønn, alder, vekt, utseende, funksjonsevne og andre synlige forskjeller. Men vi har også ulike personligheter, meninger, religioner, interesser, legninger, osv.

Forskjellighet finnes overalt, og alle betyr like mye og har lik rett til å være seg selv og ha det bra, uansett hvem vi er. Lag en plakat der dere limer inn tegninger av fakta om mangfold.

Forskjellighet inni og utenpå

Mangfold er positivt. Alle har noe ved seg som er helt unikt. Vi bør sette pris på våre særegenheter og egenskaper. Frida ble sett på som litt annerledes. Hun likte å kle seg annerledes og turte å være seg selv. Hun hadde sin egen stil, og var både feminin og maskulin på samme tid. Hun er nå en verdenskjent kunstner, som også er kjent for å bruke motgangen som en kreativ superkraft.

- Hva er det som gjør deg spesiell? Er det noe inni, utenpå, eller begge deler?

Gi elevene noen minutter til å tenke litt på spørsmålene, så kan de notere det på en liten lapp og beholde den helt for seg selv.

Bildeanalyse – *The Wounded Deer (Den sårede hjorten)*

Se på bildet av «Den sårede hjorten» sammen på storskjerm i klassen.

www.kuadros.com/no-no/products/den-sarede-hjorten

- Hva ser du på bildet?
- Hva forteller bildet deg?
- Hva føler du når du ser på bildet?
- Hva tror du et menes med at *Frida forvandlet smerte til kunst*?

Analyse-eksempel:

Frida viste med dette bildet hennes evne til å forvandle smerten til kunst. Det ble kraften hennes. Bildet beskriver det vanskelige hun gikk gjennom i livet, og hun brukte kunsten til å helbrede det som var vanskelig og smertefullt. Hun møtte mye motstand og motgang som mobbing, alvorlig ulykke, sykdom, aborter og mye smerte. Pilene representerer hver gang hun mistet et barn (abort), og representerer smerte. Hjorten representerer uskyld. Mørk skog er et bilde på ensomhet og fortvilelse. Vi ser ned på hjorten og den virker hjelpeløs og sårbar. Mange sier at de ser sin egen sårbarhet når de ser på bildet. Bak den mørke skogen er lyset og kan representere frihet og muligheter, men det er for langt unna for henne.

Skriveoppgaver

Øverst på ønskelista

Frida ønsket seg et modellfly, men fikk en fin kjole og englevinger. Kan du tenke deg hvordan hun følte det når hun fikk noe annet enn det hun ønsket seg og ville ha? Skriv en tekst om en gang du ble skuffet.

Sommerfugleffekt

«Vingeslagene fra en sommerfugl i Brasil kan utløse en tornado i Mexico»

Det sies at små endringer i forholdene ved et visst tidspunkt kan gi store virkninger senere. Frida tenkte at den store jernstangen hun fikk gjennom seg på bussen var et resultat av et vingeslag fra en sommerfugl et annet sted i verden.

Bruk fantasien og skriv en tekst sammen om en lignende sommerfugleffekt. Bruk gjerne smart-tavle slik at elevene kan se hvordan en tekst kan bli til. Læreren sitter sammen med elevene. Lærer skriver for elevene samtidig som samtalen pågår. Ved å demonstrere strategier for skriving er det lettere for elevene å bruke strategiene i sin egen skriving. Det er viktig at elevene er aktive i denne prosessen,

at de bidrar med ideer og forslag til forbedringer. Da får lærer også modellert at det å skrive er en prosess, der man hele tiden reviderer teksten sin. Vis hvordan man strukturerer innholdet og arbeider med språket.

Handlingsreferat

Skriv et handlingsreferat fra forestillingen. Prøv å framstille handlingen kronologisk. Det vil si at du forteller om handlingen i den rekkefølgen den ble framstilt i selve forestillingen.

En gang jeg måtte bruke plaster

Frida hadde det mye vondt i livet sitt. Det å skade seg kan oppleves smertefullt og fortvilende, og da er det godt å få hjelp, trøst og forståelse.

1. Skriv en kort tekst om en gang du måtte bruke plaster. Skriv i 10 minutter. Ikke tenk på skrivefeil eller skrift.
2. De elevene som vil kan lese fortellingen høyt for klassen (lærer avgjør om elevene kan komme med tilbakemeldinger om hva som var bra med fortellingen)

Fantasivenn

Frida har en fantasivenn. Det er godt å ha noen som forstår, som man kan prate med når man er ensom og har det vanskelig.

1. Skriv en historie på 10-15 setninger om en fantasivenn som forstår alt. Start historien med «*En fantasivenn er god å ha fordi ...*»
2. Beskriv fantasivennen med fem setninger
3. Vet du om noen andre som har en fantasivenn?

Vennskapsdikt

1. Gå sammen i par eller små grupper. På kun tre minutter skal dere skrive ned så mange adjektiv dere kan som beskriver en god venn. Prøv å finne så spesielle, fantastiske, overdådige og intense adjektiv dere klarer.
2. Bytt adjektiver med en annen gruppe og lag vennskapsdikt av de ordene dere har fått. (Til lærer: Ikke gi informasjon om nr. 2 før nr. 1 er gjennomført)
3. Framfør diktene for hverandre med innlevelse

Kreative oppgaver

14 helt spesielle dager

Lag din egen personlige dagbok på 14 sider. Det er mange måter å lage en bok på. Du kan brette, lime, teipe eller stifte. Du kan også søke på «lag din egen bok» for gode tips. Dekorér sidene slik Frida gjorde i sin egen dagbok med mønster, symboler, border, og tegninger. Lag plass til å skrive en tekst på hver side. Kanskje du kan bruke den på en ferie, i forbindelse med noe spennende du skal gjøre, eller om det har skjedd noe magisk eller trist i ditt liv.

Gjør som Frida

Skriv om deg selv. Pynt med mønster, symboler, farger, rammer og små tegninger for å illustrere. Tegn med den stilen du har - det er den aller beste til din lille bok.

Til læreren

Bruk et A5 ark og brett det i to slik at det blir fire sider. Bruk fargeblyanter/tusj.

Side 1: Litt om meg (navn, eventuelt kallenavn, hvor du bor, antall søsken, kjæledyr, hvor du kommer fra, aktiviteter, noe du absolutt ikke liker å gjøre, noe du elsker å gjøre)

Side 2: Hva du er aller mest redd for, hva du drømmer om, hva du vil bli når du blir stor

Side 3: Den beste dagen i ditt liv. Kan du skrive og tegne den beste dagen i ditt liv?

Side 4: Den verste dagen i mitt liv. Kan du skrive/tegne noe om den verste dagen?

Selvportrett

Et selvportrett kan fortelle mye om en person. Frida uttrykte seg i sine selvportretter, og av alle hennes 140 bilder var 55 av dem selvportretter. Da moren spurte henne om hvorfor hun bare malte seg selv svarte hun «det er jo det jeg ser mest»

Hvordan ser du deg selv? Mal deg selv slik du ser deg. Bruk Frida som inspirasjon til å male den du tenker du er. Hvordan tørr du å male deg selv? Lag først en skisse der du planlegger motivet. Bruk A3 ark, maling og malerpensler i ulike størrelser.

Blindtegning

Blind konturtegning er en øvelse for å legge merke til alle detaljer og virkelig se på motivet, i stedet for å tegne fra minnet. Tegningene er ikke veldig realistiske, og kan se artige og rare ut, men det er meningen.

Sitt to og to sammen i par. Bytt på å tegne hverandre. I denne oppgaven skal dere tegne ansiktet til den personen som sitter ovenfor deg UTEN å løfte blyanten fra arket og UTEN å se på arket. Legg merke til detaljene og ta tiden. Prøv først med 60 sekunder, deretter 30 sekunder. Dersom dere vil jobbe videre med tegningene kan dere male de i fargerike farger, eller brodere de. Det kan bli fine kunstverk.

Fra foto til fotokunst

Bruk et bilde (foto) av en du kjenner godt; deg selv, eller et portrettbilde av en kjendis. Bruk bildet til å redigere med ulike filter, og lek med farger, lys, kontraster med mer for å skape et spennende uttrykk. Dersom elevene har tilgang til GIMP, Pixlr, eller Photoshop, kan de redigere bildet der. Da kan de også legge til flere lag for å skape et ønsket uttrykk. Det er fint om elevene også kan si noe om hva de ønsker å formidle med motivet.

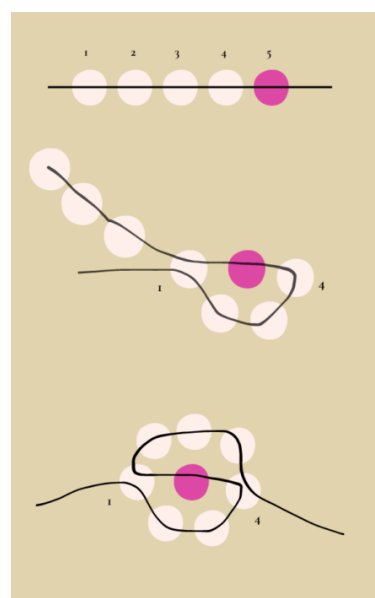
Mal på et barndomsbilde

Faren til Frida var fotograf. Frida brukte å hjelpe ham med å male farger på sort/hvitt bilder han hadde tatt. Bruk et barndomsbilde fra barndommen din. Kopier bildet til sort/hvitt og fargelegg det i

den stilen du synes er fin. Det kan være fargerikt, surrealistisk, svake farger, masse farger, få farger osv. Bruk vannmaling og pensel.

Blomsterarmbånd (vennskapsarmbånd)

Frida er kjent for selvportrettet der hun er pyntet med vakre fargerike blomster i håret, har smykker rundt halsen og fargerike nasjonalinspirerte drakter. Lag et armbånd inspirert av Fridas fargerike kreasjoner.

Slik gjør du:

Klipp av et 50 cm langt stykke gummistrikk egnet for perlene du bruker. Lag en blomst: Tre fire perler på til kronblad og én perle i en annen farge til griffel (perle i midten). Tre perlenålen gjennom den første perlen i kronbladlenken. Hold på perlene, slik at de ligger tett inntil foregående perler. Tre på ytterligere tre perler til kronblad og tre nålen gjennom perlen før griffelen. Hold på perlene, slik at de ligger tett inntil hverandre når du drar gjennom nålen. Fortsett med å tre på perler og lage flere blomster til du er fornøyd.

Søk på *Seed bead flower tutorial* for å finne videoer og illustrasjoner som elevene kan se på.

Trist og glad

Teaterforestillingen er fargerik og fin, men også litt trist. Hva er det som gjør at den er trist, og hva er det som gjør at den er fin? Tegn minner fra forestillingen. Del et A4- ark i to deler (med blyant). Tegn et trist bilde på den ene siden, og et bilde med glede på den andre. Bruk farger for å få fram stemningen og følelsene.

Surrealismekunst

Surrealistiske bilder er bilder som ikke henger sammen med virkeligheten. Surrealisme betyr noe som er forbi virkeligheten, bilder fra virkeligheten vi ikke kan se. En dikter sa: *«vakkert som det uventede møtet mellom en symaskin og en paraply på et operasjonsbord»*. La deg inspirere av dette diktet og bildene til Salvador Dali.

Mal et surrealistisk bilde med ting som egentlig ikke hører sammen. Vær spontan, og mal alt som faller deg inn uten å tenke så mye. Bruk et A4- ark, tegneblyanter og vannmaling. Du kan godt skisse litt med blyant før du starter å male bildet. La deg gjerne inspirere av musikk.

- Mal eller tegn en rar klokke med visere
- Prøv å se for deg en av dine merkeligste drømmer. Klarer du å tegne det?
- Mal et bilde med tittelen *«det ligner virkelighet, men kan aldri skje»*
- Finn tre helt forskjellige gjenstander, og sett de sammen må en helt ny måte. Du kan gjerne gi tingene et rart og annerledes utseende eller funksjon

Inspirasjonsbilder: Salvador Dalí: The Surreal World of Dreams

https://www.youtube.com/watch?v=ht30Xyma_l8

Forslag til musikk: Enya, Secret Garden, Pink Floyd, Jazz, rolig piano, Mexican Mariachi music.

Til min venn

Når forestillingen var ferdig, fikk dere ta med dere noe hjem. Husker du hva det var? Skriv en oppmuntrende lapp til en venn der du er glad i. Bruk litt tid på å tenke på hva du selv ville satt pris på. Tenk deg at vennen din trenger støtte og hjelp fra deg akkurat nå. Kanskje har det skjedd noe

trist eller vanskelig. Bruk den peneste skriften du har og pynt og dekorer lappen. Bruk overskriften «Til min venn»

Til lærer:

Klipp opp lapper til elevene som er ca. 7x14 cm.

Sanseøvelser

Øv dere på å bruke sansene.

A) Tegn ting i lufta til musikk: Elevene legger seg på gulvet eller sitter med god plass rundt ben og armer. Sett på rolig musikk. Be elevene om å lukke øynene når de tegner. Bruk ca. 30 sekunder på hver tegning.

- Høyre hånd- et slott
- Venstre hånd- en blomsterkrans
- Høyre fot- en skog
- Venstre fot- et fint maleri
- Med hodet- et fantasidyr

B) Lukt på ting med øynene lukket. Be elevene om å beskrive det de lukter. Spør elevene om de får noen minner fra det de lukter. La elevene fortelle om minnene sine. Forslag til gjenstander: appelsin, såpe, blomst og kaffe/te.

Lek med fonter i Word

Forestillingen Frida er en hyllest til mot, forskjellighet og fantasien som redskap for å overvinne motgang. Setningen «*what doesn't kill you makes you stronger*» brukes ofte for å si noe om Frida sitt liv. Hva menes egentlig med dette uttrykket?

Lag ditt eget sitat (en quote) der du utforsker ulike farger og fonter i Word. Du kan bruke dette sitatet, eller et annet som du synes passer deg bedre. Print ut i A5 og heng opp i klasserommet.

What doesn't
kill you
makes
you
stronger

